

Ohjelma:

Johdanto: Totuuden toisinajattelu 12.1

Matka hulluuteen ti 19.1

Hulluuden totuus ti 26.1

Kirjallinen avaruus ja äärellisyyden rakenne ti 2.2

Ihmisen kuolema 9.2

Taistelu ja ruumis 16.2

Elämän hallinta ti 3.3

Totuus sukupuolesta ja seksistä ti 9.3

Haluihmisen etiikka ti 16.3

Rohkeus totuuteen ti 23.3

Kymmenen luentoa Foucault'sta

Tiistaisin 12.1-23.3.2021

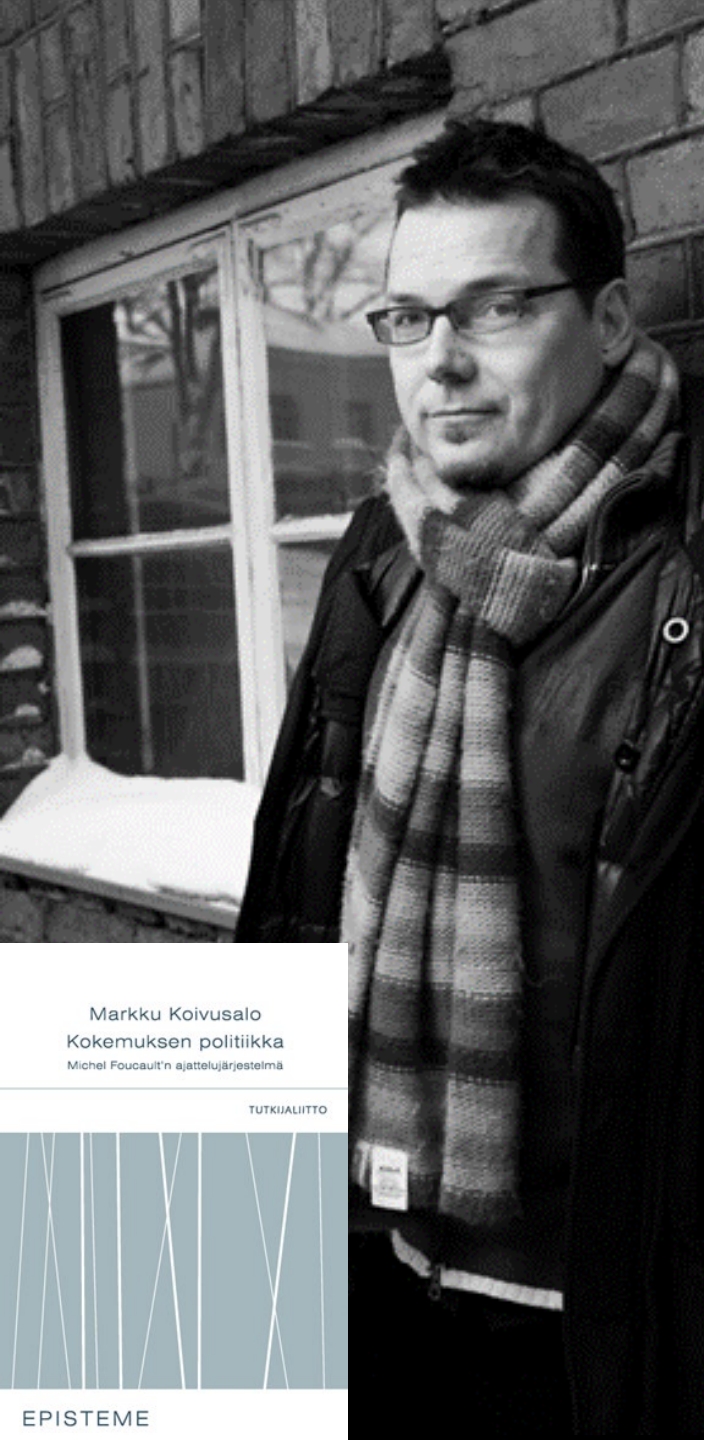
Luento 2

Matka hulluuteen

Viittaukset luentoihin:

Koivusalo Markku: Michel Foucault ja toisin ajattelu.

Luennot: Helsinki, TO 2021, 1 (luentonumero), 1 (dianumero)

Markku Koivusalo

Valtio-opin dosentti. Helsingin yliopisto.

<https://markkukoivusalo.org/>

Toiminnanjohtaja & vapaa tutkija Hietsun Akatemia

<http://www.hietsunpaviljonki.fi/hietsunakatemia>

Kirjoitukset Foucault'sta

<https://markkukoivusalo.org/thinkers/foucault/>

Kokemuksen politiikka. Michel Foucault'n ajattelujärjestelmä. Tutkijaliitto 2012.

https://markkukoivusalo.org/publications/pe_mfst/

Luentodiat: <https://markkukoivusalo.org/teaching/lcourses/foucault-etaluento/>

Ajattelun matka

"Kaikki teokseni ovat osa elämänkertaani."

Teokset

Mm. Hulluuden historia, Klinikan synty, Sanat ja Asiat, Tiedon arkeologia, Tarkkailla ja Rangaista, Seksuaalisuuden historia

Artikkelit

Haastattelut ja keskustelut

Lehtijutut, kannanotot

Luennot College de France 1970-1984

<https://markkukoivusalo.org/thinkers/foucault/>

15.10.1926

Syntyi 15.10.1926 Poitiersissa
Ranskassa

Ylemmän maaseutuporvariston
varakkaan kolmilapsisen perheen
toinen lapsi

Maaomaisuutta, kodinhoitajat ja
autokuskit

Isosisko Francine ja pikkuveli
Denys

Lääkäriperheen musta lammas

Kaksi isoisää ja isä kirurgeja myös veljestä kirurgi.

Äiti Anne (Malapert) kirurgina toimineen lääketieteen professorin tytär

Isä Paul André Foucault halusi myös Paul Michel Foucault'sta lääkäriä, mutta tämä kiinnostunut enemmän kirjallisuudesta ja historiasta.

Paul Michel - alkoi käyttää nimeä Michel

Vercingétorix se rend à César

PETITE HISTOIRE DE FRANCE

PAR

JACQUES BAINVILLE

IMAGÉE PAR JOB

Kiinnostus historiaan

Historiantunnit sisaruksille

TOURS
MAISON ALFRED MAME ET FILS
AGENCE A PARIS, 6, RUE MADAME, VIe.

1929

Le Piroir

Annen omistama Malapertien
talo 15 kilometrin päässä
Vendeuvre-du-Poitounissa

Isän kuoleman 1963 jälkeen äiti
Anne muuttaa sinne

Foucault käy aina kesäisin
kirjoittamassa

Poitiers

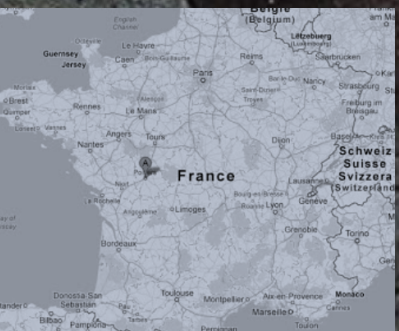
Viennen departementin pääkaupunki Länsi-Ranskassa.

1930 -luvulla noin 40 000 ihmistä

Ilmapiiriltään ahdashenkinen pikkukaupunki

Foucault'n perhe sen porvarillista eliittiä

"Kaupunki, jossa synnyin, on tällainen: mestatut pyhimykset valvovat kirja kädessään, että oikeus toteutuu ja linnoitukset kestävät [...] Se kaikki on omaa taustaani."

THE MIRACLE OF THE MOVIES

to amaze you, charm you, thrill you!

WALT DISNEY'S

First Full Length Production

SNOW WHITE

and the
**SEVEN
DWARFS**

His First Full Length

St Porchaire, Poitiers

Katolilaisuus

Lääkäriperheen täysin maallistunut tapakatolilaisuus

Messussa useimmin isoäidin kanssa - Kuoripoika

Länsimaiselle kulttuurille erityinen paimenvallan valtava koneisto

”Kristinuskossa sielujen paimennus toi mukanaan opastamisen, johtamisen, ohjaamisen, luotsaamisen, kädestä pitämisen ja ihmisten manipuloimisen taidon, heidän seuraamisensa ja askel askeleelta kannustamisensa taidon, jonka tarkoituksena on ottaa ihmiset haltuun kollektiivisesti ja yksilöllisesti koko heidän elämänsä ajan ja heidän olemassaolonsa jokaisella askeleella.”

Uskonto poliittinen voima

Uskonnolliset liikkeet hengellisen vastarinnan muotoina

Kirkko

”Sehän on upea vallan itsensä väline kokonaisuudessaan kudottu kuvitteellisista, eroottisista, affektiivisista, ruumiillisista, aistimellisista jne. elementeistä. Se on upea!”

Collège Henri IV

Alle nelivuotiaana kouluun siskon perässä
Voi värittää liiduilla takapenkillä
Jesuiittojen ylläpitämä

Tiedontahto

Foucault'n sisarukset syntyneet opiskelemaan

Mikä on tämä länsimainen tiedontahto? Tiedontahdon morfologia

Synnymme tietoon

- ”Kuinka päästään tietoon! *Ettekö tiedä, että siihen synnyttään.* Eikö kaltaiseni pikkuporvarilliseen provinssiin syntynyt kuuluu tietoon, ole kasvanut ja ruokittu tiedolla? Ja jo ennen koulua. Kyseessä on kokonainen ympäristö, jossa koko olemassaolon sääntö, kaiken etenemisen sääntö on tiedossa. Pitää tietää vähän enemmän kuin muut, olla hieman parempi luokallaan, voidaanpa jopa kuvitella, että pitää jo imeä hieman paremmin tuttipullostasta kuin toiset, kävellä aikaisemmin kuin toiset... *Kokeet ja kilpailu*, tehdä enemmän kuin toiset, olla ensimmäinen, kaltaiseni ihminen on aina elänyt tässä. En ole päässyt tietoon, *olen aina ollut tiedossa, räpiköimässä siinä.*”

Halu toisenlaiseen tietoon ja siihen mikä ei kuulu tietoon vaikka kuuluisi kuulua?

Tiedon nautinto

Tiedon järjestykset ja vallan järjestykset

Tiedon kurinalaistava ja normalisoiva käyttö

Kouluissa tiedosta tehdään epämiellyttävää

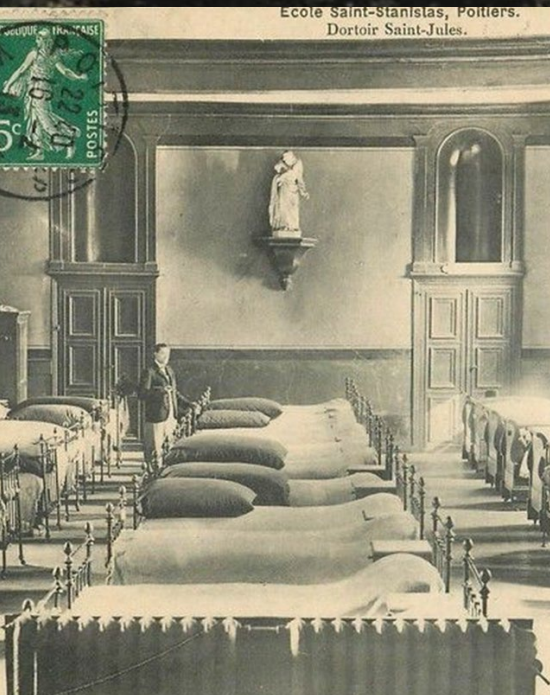
Vastakohtana tiedon nautinto

Kuumeinen laiskuus

- ”Se on luonteenpiirre ihmisissä, jotka rakastavat kirjastoja, dokumentteja, viitteitä, pölyisiä käsikirjoituksia, tekstejä, joita ei ole koskaan luettu, kirjoja, jotka suljettiin heti painatuksensa jälkeen ja ovat sittemmin nukkuneet hyllyissä herätäkseen henkiin vasta vuosisatojen päästä. [...] Haluan puhua *hyödyttömän oppineisuuden* suuresta, hellästä ja lämpimästä vapaamuurariudesta.”

Saint-Stanislas 1940-43

Kristillisten koulujen veljeskunnan pitämä uskonnollinen yksityiskoulu
Jean-Baptiste de La Salle 1680 perustama veljeskunta.
Kurinalaisuus

AUSTRIAN NAZIS KILL DOLLFUSS, PUTSCH FAILS; 144 PLOTTERS HELD; FEY ORDERS MARTIAL LAW; ITALIAN ARMY, NAVY, PLANES READY TO ACT

KILLED BY NAZIS IN VIENNA.

160 SEIZED AS HOSTAGES

Rebels Force Broadcast of 'Victory' on Seizing Radio Station.

GRASP THEN SURROUNDED

Major Fey Forced to Deal With Army for Safe Conduct of Nazis to Germany.

GUARANTEE SOON REVOKED

Authorities Hold That Slaying of Chancellor Violated Pledge to Honor No Prisoners.

General, 70th to the National from VIENNA, July 26.—(AP)—Nazi, being a revolt, today seized the Federal Chancellery, killed their former enemy, Chancellor Engelbert Dollfuss, and held the building against a threatened attack by troops until they obtained a guarantee of safe conduct to Germany.

ROME WATCHING EVENTS

Mussolini Bids Forces Stand By for Invasion if Nazis Triumph.

75,000 TROOPS AT BORDER

Equipment Is Whipped Into Order—War Fleet Is Steaming Northward.

REVOLT IS LAID TO HITLER

He Is Accused of Violating a Pledge to Help Preserve the Independence of Austria.

Intervention Reported Asked

By the National Press, BERLIN, July 26.—A statement circulating from official sources tonight said the American Government had requested intervention by European powers to preserve Austria's integrity.

Germany Recalls Embassy For Action in Austria

By the National Press, BERLIN, July 26.—The German Government tonight recalled its ambassador from Vienna, Austria, and announced that it was taking without delay the steps which would enable it to take action in the event of a German attack on Austria.

BERLIN DECLARES HANDS-OFF POLICY

Asserts Austrian Revolt Is a Purely Internal Affair and No Concern of Reich.

PARIS AND LONDON GRAVE

Poliittinen kokemus

"Kaikki emotionaaliset muistoni liittyvät poliittiseen tilanteeseen. Muistan todella pelänneeni ensimmäistä kertaa kun natsit murhasivat kansleri Dollfussin, muistaakseni vuonna 1934...Luulen että silloin koin kuolemanpelon ensimmäistä kertaa...Minun sukupolveni poikien ja tyttöjen lapsuus oli näiden suurten historiallisten tapahtumien leimaama. Sodan uhka oli aina ovellamme; se muovasi olemassaolomme. Sitten sota syttyi. Muistimme ydinainesta ovat paljon enemmän koko maailmaa koskevat tapahtumat kuin perhe-elämä... Ehkä juuri siksi minua on aina kiehtonut historia ja suhde henkilökohtaisen kokemuksen ja niiden tapahtumien välillä, joihin joudumme ottamaan osaa. Luulen, että tässä on teoreettisen intohimoni lähtökohta."

Toinen maailmansota ja saksalaismiehitys 1940-44

Tauton opiskelu

Sodan poikkeustila 1939-44

Foucault keskittyy opiskelemaan

Takaisin Henry IV lukioon

Tarkoitus päästä Pariisin eliittikouluun École Normale Supérieureiin.

1945 Pariisiin

Lycée Henri IV, Paris

Valmistautuminen École Normale Supérieure
pääsykokeisiin

Jean Hyppolite (1907-1968)

Opettajana kaksi kuukautta Hegel spesialisti ”Hippal”

École normale supérieuren johtajaksi 1954

1963 Collège de Franceen Filosofisen ajattelun historian oppituoli - Foucault seuraaja

Hyppolite: Hengen fenomenologian käännös 1939

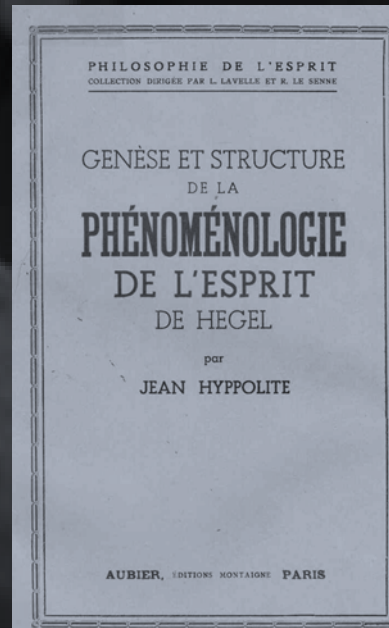
Foucault’ diplomityön ohjaaja École Normale Supérieuressä

Diplomityö: Historiallisen transsendentaalin muodostuminen Hengen fenomenologiassa.

La Constitution d'un transcendantal historique dans La Phénoménologie de l'Esprit de Hegel, 1949. Hävinnyt

Filosofia historiallisena oman aikansa käsitteellistämisenä

”Sodan jälkimainingeissa hän opetti meitä ajattelemaan väkivallan ja diskurssin välisiä suhteita; eilen hän opetti meitä ajattelemaan logiikan ja olemassaolon suhteita; juuri nyt hän ehdottaa, että ajattelisimme tiedon sisällön ja formaalin välttämättömyyden välisiä suhteita.”

Ranskalainen Hegel

Hengen fenomenologian keskeisyys

Tietoisuuden kokemuksen tiede - absoluuttinen tieto

Historian liike? Herran ja rengin (orjan) dialektiikka

Jean Wahl: Onneton tietoisuus

Le Malheur de conscience dans la philosophie de Hegel 1929

Alexander Kojève Hegel seminaari 1933-39 Pariisissa

Fenomenologis-antropologinen luenta halun kautta

Tunnustuksen halu

Jean Hyppolite: Käsitteen ja rakenteen liike

Genèse et structure de la Phénoménologie de l'esprit (1947)

Logique et Existence. Essai sur la Logique de Hegel (1953)

Filosofia ei lopussaan kerää kaikkea yhteen vaan ennemmin avautuu ei-filosofialle.

différence et répétition

par

gilles deleuze

Dialektiikasta eron itsensä ajatteluun

Totta puhuen, *dialektiikka ei vapauta eroa* vaan päinvastoin takaa, että se *saadaan aina uudelleen kiinni*. Saman dialektiikan suvereenisuus koostuu eron silleen jättämisestä, mutta negatiivisen lain alle, ei-olemisen hetkenä. Uskomme näkevämme suuren toisen kumoutumisen puhkeamisen, mutta ristiriidan salaisuus työstää identtisen pelastusta. Pitäisikö meidän muistaa dialektiikan jatkuvasti meitä kouluttava alkuperä? Se mikä ei lakkaa elvyttämästä dialektiikkaa synnyttäen loputtomasti *olemisen ja ei-olemisen aporian*, on nöyrä opillinen kysymys, tuo opiskelijan kuvitteellinen dialogi: ”Tämä on punainen. Se ei ole punainen. Onko nyt päivänvalo? Ei ole, nyt on yö.” Lokakuun yön hämärässä Minervan pöllö ei lennä kovin korkealla: ”Kirjoita, kirjoita, se vaakkuu, sillä huomenaamalla ei ole enää pimeää”...

Eron vapauttamiseksi on ajateltava ilman ristiriitaa, ilman dialektiikkaa, ilman negaatiota: ajattelu, joka sanoo kyllä erilaisuudelle; affirmatiivinen ajatus, jonka väline on disjunktio; moneuden ajattelu...ja nyt meidän on päästävä eroon Hegelistä, predikaattien vastakohdista, ristiriidoista, negaatiosta, kaikesta dialektiikasta.”

Onnistuuko pako Hegelistä ?

*"Mutta luulen olevani eniten velkaa Jean Hyppolitelle. Tiedän hyvin, että hänen työnsä sijoittuu useiden näkemyksessä Hegelin hallinnan alle ja että koko oma aikamme oli sitten kyse logiikasta tai epistemologiasta, Marxista tai Nietzschestä, **yrittää paeta Hegeliä**. Ja se mitä juuri yritin sanoa diskurssista, on hyvin epäuskollista Hegelin diskurssille.*

*Mutta todellinen pako Hegelistä edellyttää tarkkaa arviointia tämän irrottautumisen hinnasta. Se edellyttää tietoa siitä mihin saakka, kenties salakavalastikin, Hegel on lähestynyt meitä. Se edellyttää tietoa siitä, **mikä on edelleen hegeliläistä, jopa siinä mikä mahdollistaa meidän ajatella Hegeliä vastaan** ja missä mitassa meidän valituksemme häntä kohtaan ovat kenties **edelleenkin vain viekkautta, jota hän käyttää meitä vastaan odottaen meitä lopussa, liikkumattomana ja toisaalla.**"*

1946 École Normale Supérieure de la rue d'Ulm (Paris)

Maurice Pinguet (kulttuuriantropologi, Japanin tutkija)

Robert Mauzi (kirjallisuustieteilijä)

Pierre Bourdieu (sosiologi)

Jean-Claude Passeron (sosiologia)

Jean-Pierre Serre (matemaatikko)

Paul Veyne (historioitsija)

Paris - 51 - Rue d'Ulm - École normale

Koivusalo: Foucault. Luento 2 Diat

Ranskassa filosofian kulta-aika

Saksalainen ajattelu - Foucault alkaa opiskella vakavasti Saksaa

Kolme Hoota: Hegel, Heidegger, Husserl

Husserlin fenomenologia

- ”Asioihin itseensä” (Zu den Sachen selbst)
- Ilmenevän maailman konstituutio ja merkitys
- Eletyn tietoisuuden rakenne - intentionaalisuus
- Metodi: epochè - reduktio - luonnollisen asenteen sulkeistaminen

Heideggerin olemisen ajattelu

- Tietoisuuden rakenteesta maailmassa olemiseen
- Olemisen merkitys ?

Jean Beaufret: Luennot Heideggerista ja Kantin arvostelukyvystä

Maurice Merleau-Ponty (1908–1961)

”Hän kiehtoi meitä”

Havainnon fenomenologia 1945 (Phénoménologie de la perception)

Psykologian kurssi sielun ja ruumin ykseydestä Malebranchella, Biranilla ja Bergsonilla

Foucault projekti: **Psykologian synty jälkikarteesiolaisilla**

Ihmistieteet ja fenomenologia kurssi

Ferdinand Saussure

Strukturalismi ja fenomenologia

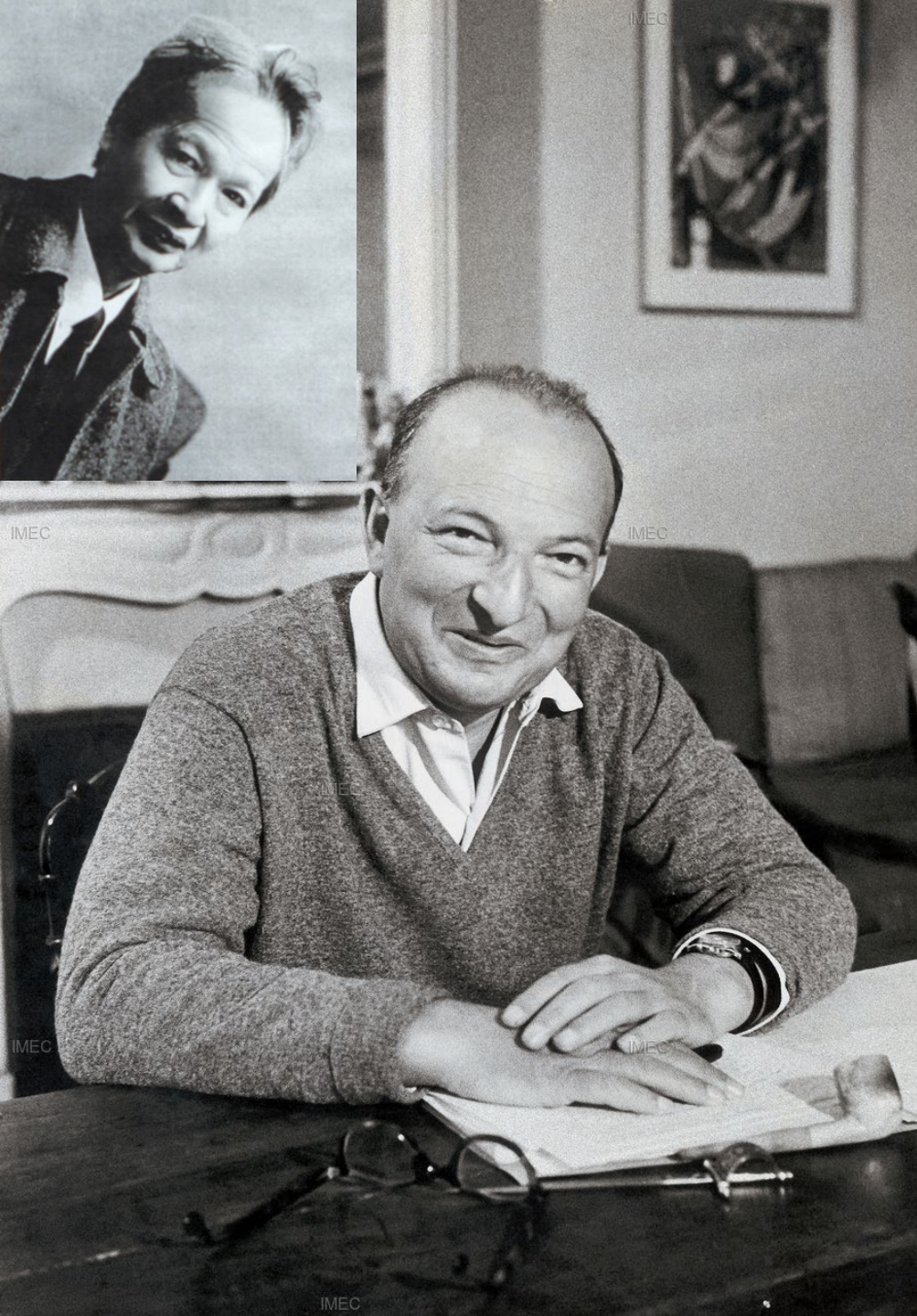
BIBLIOTHÈQUE D'HISTOIRE DE LA PHILOSOPHIE
Directeur : HENRI GOUHEUR

L'UNION DE L'ÂME ET DU CORPS
CHEZ MALEBRANCHE, BIRAN ET BERGSON

NOTES PRISAS AU COURS DE
Maurice MERLEAU-PONTY
À L'ÉCOLE NORMALE SUPÉRIEURE (1940-1946)

recueillies et rédigées par
Jean DEPRUN

PARIS
LIBRAIRIE PHILOSOPHIQUE J. VRIN
6, Place de la Sorbonne, V^e
1968

Fenomenologia ja marxismi

Husserl ja Marx

Jean-Toussaint Desanti (1914 - 2002)

Matematiikan filosofia ja fenomenologia yhdistyneenä marxismiin

Tran Duc Thao: Fenomenologia ja dialektinen materialismi

Marxisme et phenomenologie (1946)

Phénoménologie et matérialisme dialectique (1951)

A black and white photograph of Louis Althusser. He is seated at a desk, looking down at a book or papers he is holding. He is wearing a dark suit jacket over a light-colored shirt and a dark tie. The desk is cluttered with various items, including papers, a pen, and a small container. The background is slightly out of focus, showing a patterned curtain.

Louis Althusser (1918–1990)

1948 kaimaaniksi avustamaan filosofian opiskelijoita
maisterin tutkinnossa

Henkilökohtainen ystävyys, vanha ”alt”.

Katolis-konservatiivinen nuoruus

Aluksi vielä katolisten kokouksissa

ENS:ssä kääntyy kommunistiksi ja marxilaisen
filosofian harjoittajaksi

Vaikutti vahvimmin myös Foucault’n liittymiseen
hetkeksi kommunistiseen puolueeseen

1948 itsemurhayritys

ahkera ja älykäs

epäsuosittu, vetäytyvä ja riitelevä

puoli hullu

1948 itsemurhayritys

Jean Delayn hoitoon Sainte-Annen psykiatriseen sairaalaan

Itsemurhan vaara

Tukahdutettu homoseksuaalisuus?

Hulluuden kysymys?

Kiinnostus psykologiaan

”Opiskeltuani filosofiaa halusin nähdä mitä hulluus on. Olin tarpeeksi hullu opiskellakseni järkeä, olin tarpeeksi järkevä opiskellakseni hulluutta.”

Henkilökohtainen kysymys

Kamppailu hulluuden rajan kanssa

Hulluus on teoksen puutetta

Opiskelutoveri Jacques Martin (1922-1964)

Lopulta tuhosi kaikki tuotantonsa ennen itsemurhaa 1964.

Louis Althusser & Hélène Rytman

Althusser katolis-konservatiivinen nuoruus

Hélène Rytman militantti kommunisti

Althusser heti tavattuaan maanis-depressiivinen psykoosi 1947 → hoidossa

16.11.1980 kuristaa Hélènen

Psykoosissa - syyntakeeton

Elämäkerta - kieltää tuotantonsa - en ole lukenut mitään

Kliininen psykologia

Foucault alkaa opiskella psykologiaa, kenties lääkäriksi sittenkin

Daniel Lagachen, kliinisen psykologian suuren nimen luennoilla

Rorschachin testit ystäville

Psykologian lisensiaatti 1951

1951-55 Althusserin kutsusta opettamaan psykologiaa ENS:ään.

1952: Psykologiatologian diplomi psykologian instituutissa Pariisissa

1953 Kokeellisen psykologian diplomi

1952-55: Psykologian opettajana Lillen yliopistossa

Psykoanalyysi

Daniel Lagache: Psykologian ykseys sisältää psykoanalyysin

Ero Pariisin psykoanalyttisesta yhdistyksestä ja neljän muun kanssa perustaa uuden Ranskan psykoanalyttisen yhdistyksen, johon myös Jacques Lacan liittyy.

Foucault massiivinen määrä muistiinpanoja Freudista. Lukee myös Melanie Kleinia ja Lacania.

Varhaisia luentoja, mutta ei varsinaisia tekstejä - ei itse koskaan analyysiin.

Merkityksen ongelma, tiedostamaton

Irtaantuminen homo naturasta ja merkityksen ongelma

”Mutta yksikään psykologian muoto, ei korostanut yhtä lailla merkityksen tärkeyttä kuin psykoanalyysi. Epäilemättä se oli vielä kiinni Freudin ajattelussa ja sen naturalistisessa alkuperässä ja metafyyisisissä tai moraalisisissä ennakkoluuloissa, joita se ei onnistunut merkitsemään. Epäilemättä viettiteoriassa, (elämän vietissä tai vietin laajentumassa, kuoleman ja toiston vietissä) on kaiku ihmisluonnon biologisesta myytistä.”

Myöhemmin psykoanalyysin kritiikki ei niinkään tiedonmuotona vaan vallankäytön näkökulmasta

Tunnustamisen vaade

Sainte-Anne - psykiatrinen sairaala

Perhetutut Jacqueline ja Georges Verdeaux perustaneet sähköisen aivotutkimuksen laboratorion Sainte-Annen sairaalaan

Foucault ”psykologi” harjoittelijana

*”Psykologilla ei ollut selkeää asemaa psykiatrisessa sairaalassa, joten psykologian opiskelijana minun asemani oli aika outo. Johtaja oli minulle erittäin ystävällinen ja antoi minun tehdä mitä vain halusin [...] Olin eräänlainen välittäjä potilaiden ja lääkäreiden välillä. Minun oli siis pidettävä tiettyä etäisyyttä lääkäreihin, mutta se ei johtunut mistään erityisestä tekijästä tai asenteestani, vaan asemani epämääräisyydestä. Tiedän, ettei se ollut minun vikani, mutta tuossa vaiheessa tämä kaikki tuntui silti jotenkin kiusalliselta. Vasta joitakin vuosia myöhemmin, kun olin alkanut kirjoittaa kirjaa psykiatrian historiasta, tämä **kiusaantuneisuus, henkilökohtainen kokemus, sai historiallisen kritiikin ja strukturaalisen analyysin muodon.**”*

Vankilapsykiatria - Fresnes

Verdeauxeilla myös aivosähkölaboratorio Fresnesin vankilaan.
Foucault harjoittelijana

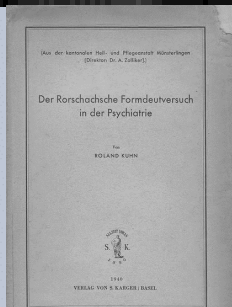

1954 Sveitsissä

Jacqueline ja Georges Verdeaux kanssa

Roland Kuhn (1912–2005)

- Imipramiini masennuslääkkeenä
- Rorschachin testit
- Kuhnilla ”psykologinen klubi” Jacob Klaes, Max Müller, Ludwig Binswanger

Koivusalo: Foucault. Luento 2 Diat

Jacqueline Verdeaux valokuva 1954.
Roland Kuhn, Michel Foucault, Georges Verdeaux
© Éditions EHESS

"Hullut" karnevaaleissa

Münsterlingenin mielisairaala

Hermann Rorschach

Roland Kuhn

2.3.1954 vuotuinen karnevaalikulkue

Psykologian perusteet ja uudistaminen tieteenä

Minkälainen tiede? Mitkä ovat psykologisen tiedon ehdot

Historiallinen muodostuminen

Radikaali uudistaminen

"Psykologian radikaali uudistaminen ihmistieteenä ei ole yksinkertaisesti vain tapahtunut historiallinen tosiasia. Se on edelleen keskeneräinen tehtävä."

"Psykologia ilmaantuu empiirisenä analyysinä tavasta, jolla ihmisen olemassaolo on annettu maailmassa, mutta tämän täytyy nojata eksistentiaaliseen analyysiin tavasta, jolla tämä ihmistodellisuus ajallistaa ja tilallistaa itsensä ja lopulta luo maailman."

*Psykologia ei ole mahdollista kuin ihmisen olemassaolon ehtojen analyysinä ja elvyttämällä **sen mikä on kaikkein inhimillisintä ihmisessä, eli tämän historia.***"

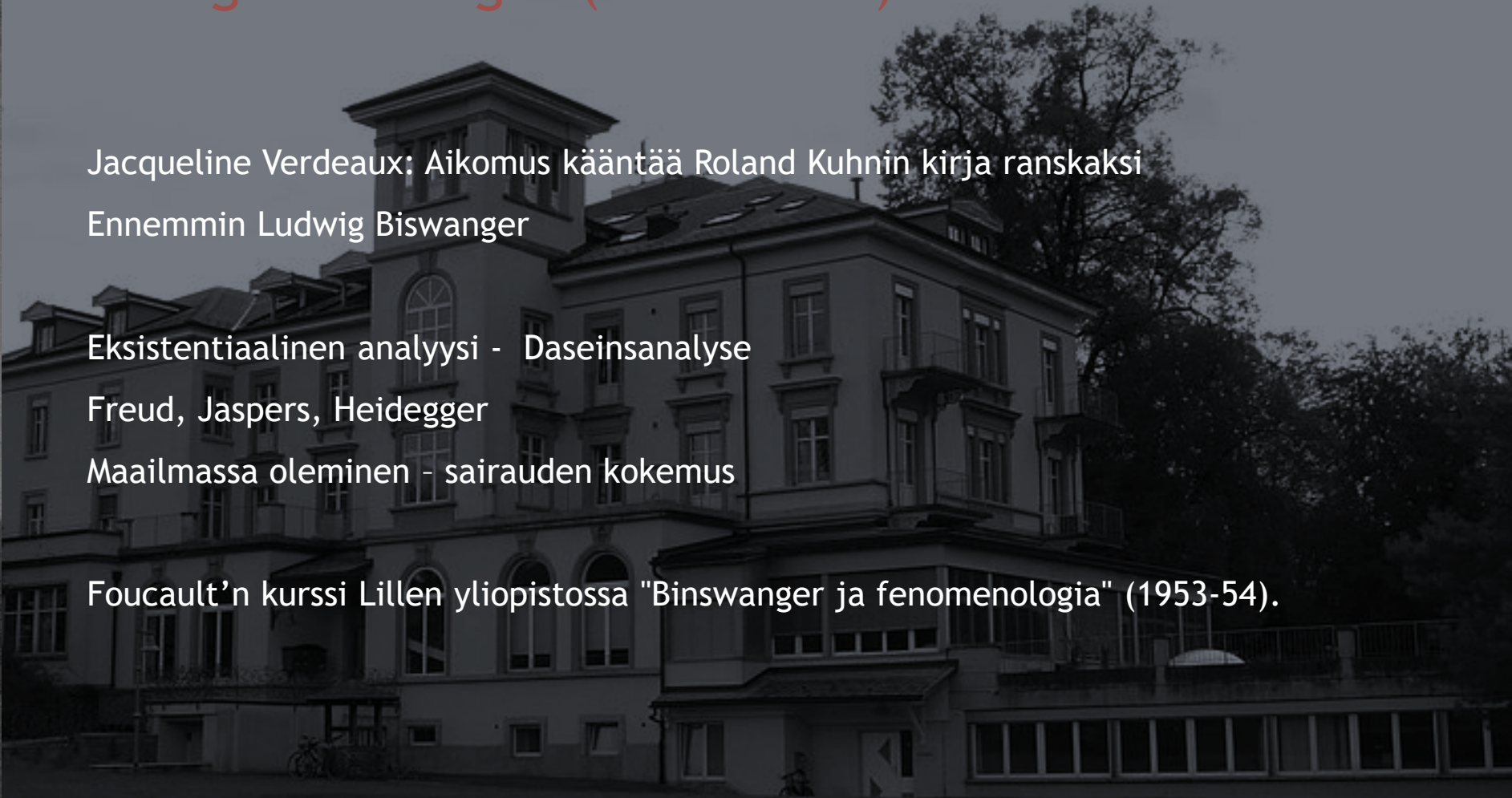
L. Binswanger

Ludwig Binswanger (1881-1966)

Jacqueline Verdeaux: Aikomus kääntää Roland Kuhnin kirja ranskaksi
Ennemmin Ludwig Binswanger

Eksistentiaalinen analyysi - Daseinsanalyse
Freud, Jaspers, Heidegger
Maailmassa oleminen - sairauden kokemus

Foucault'n kurssi Lillen yliopistossa "Binswanger ja fenomenologia" (1953-54).

Bellevue Sanatorium

Hullu filosofi

Ludwigin setä Otto Biswanger (1852-1929)

Nietzsche Oton hoidossa Jenan klinikalla 1899-1900

Syfilis? - Meningeoma

Foucault'n kasvava kiinnostus Nietzscheä kohtaan

Je suis simplement nietzschéen - Olen yksinkertaisesti Nietzscheläinen

Musiikki ja ajattelu

Tapaa ensi kerran säveltäjä Pierre Boulezin (1925-2016)

Foucault kirjoittaa Boulezista musiikin ajattelun uudistajan

Boulez tuo musiikillisen katkoksen uuden formalismin avulla

Intensiivinen suhde säveltäjä Jean Barraquén kanssa (1928-1973)

Lukevat yhdessä Nietzscheä

Barraquén nietzcheläiset sävellykset

Hermann Broch: Vergiliuksen kuolema

TEXTES ET ÉTUDES ANTHROPOLOGIQUES

LUDWIG BINSWANGER

LE RÊVE et L'EXISTENCE

*Traduit de l'allemand
par JACQUELINE VERDEAUX*

Introduction et notes
de MICHEL FOUCAULT

DESCLÉE DE BROUWER

Uni ja olemassaolo 1954

Binswanger: Traum und Existenz (1930) Foucault: Johdanto

"Ajankohtaisessa antropologiassa Binswangerin menetelmä näyttää meistä olevan kuninkaallinen tie."

Analyysin muoto, jonka ohjelma ei ole filosofinen, eikä päämäärä ole psykologia.

Analyysin muoto, joka on perustava suhteessa kaikkeen objektiiviseen ja kokeelliseen konkreettiseen tietämykseen ja jonka lopullinen periaate ja metodi määrittyvät alusta asti kohteensa absoluuttisen etusijan perusteella, nimittäin ihmisen tai paremmin ihmisen olemisen (Menschsein)"

Homo natura → ihmisen olemassaolo

M. FOUCAULT

MALADIE MENTALE ET PERSONNALITÉ

PRESSES UNIVERSITAIRES
DE FRANCE

Mielisairaus ja persoonallisuus (1954)

Kaikissa mielen patologioissa asettuu kaksi kysymystä:

1. Millä ehdoin voidaan puhua sairaudesta psykologian alueella?
2. Mitä suhteita voidaan määrittää mielen patologisten tosiasioiden ja orgaanisten patologioiden välille?

”Täytyy siten asettaa luotto ihmiseen itseensä eikä sairauden abstraktioihin, analysoida mielensairauden erityisyyttä, tutkia konkreettisia muotoja, jotka se voi saada yksilön psykologisessa elämässä ja sitten määrittää ehdot, jotka ovat mahdollistaneet sen erilaiset puolet ja uudelleen asettaa sen perustavan kausaalisen järjestelmän kokonaisuus.”

Vastaus kahdenlaisiin kysymyksiin

Sairauden psykologisiin ulottuvuuksiin

Sairauden todellisiin ehtoihin

Ahdistus - Vieraantuminen

Kokemuksen ytimeen - kokemuksen ymmärtäminen (compréhension)

- Mutta eikö hulluus juuri jotakin, jota ei ymmärretä?
- Sairaalan kokemuksen fenomenologia - intuitio

Patologinen ja normaali kokemus

- Patologinen menettänyt normaalin kokemuksen ajallisuuden ja avoimuuden maailmalle

Ahdistus - sairaalloisen maailma

- ”Sairaalan solmukohta on tässä yksityisen maailman ja epäomaehtoiseen maailmaan hylkäyksen ristiriitaisessa ykseydessä. ”

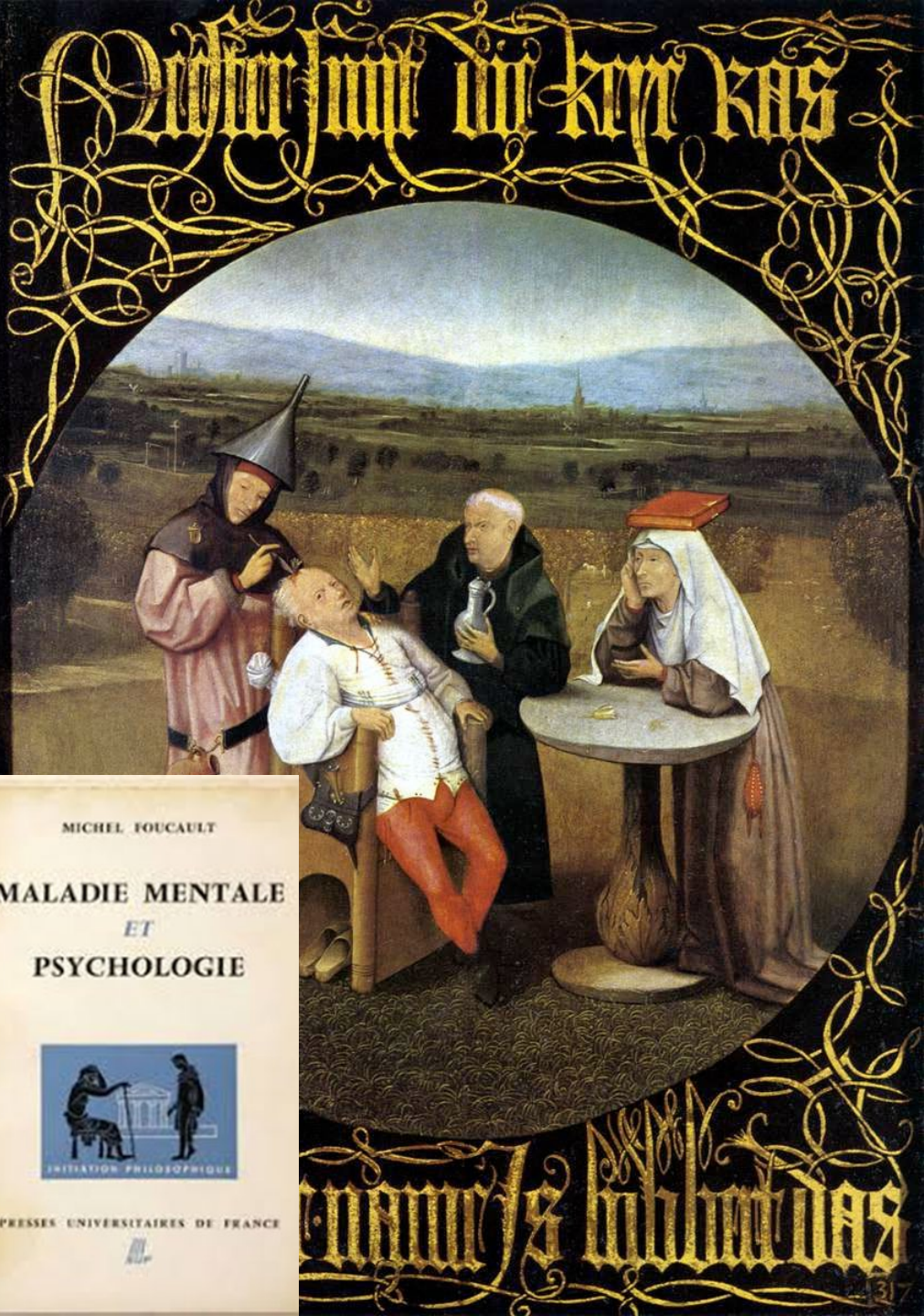
Suhde yhteiskunnalliseen vieraantumiseen ?

- Fenomenologis-eksistentiaalinen analyysi hulluuden kokemuksesta
- Marxilainen analyysi yhteiskunnallisista ristiriidoista ja vieraantumisesta

Yhteiskunnallinen vieraantuminen

*”Jos psykologisesta vieraantumisesta tehtiin sairaiden viimekätinen seuraus, ei haluttu nähdä sairaudessa sitä mitä se todellisuudessa oli, **seuraus yhteiskunnallisista ristiriidoista, joissa ihminen on historiallisesti vieraantunut.**”*

” Halu eristää sairaus sen olemassaolon ehdoista ja halu erottaa sairaus sen ilmaantumisen ehdoista, on itsensä sulkemista samaan abstraktioon. Se edellyttää psykologian teoria ja yhteiskunnallisen laitostamisen käytännön yhteisen rikostoveruuden: halun pitää sairas vieraantuneessa olemassaolossaan [...] Todellisen psykologian täytyy päästä eroon tästä psykologismista, jos on totta, että sen kuten kaikkien ihmistieteiden on pyrittävä vieraantumisen lopettamiseen.”

Hulluus ja kulttuuri (1962)

Ei enää vieraantunut ihminen vieraantuneissa valtasuhteissa

Nyt psykiatrisen tiedon mahdollisuusehdot hulluuden historiallis-kulttuurisen kokemuksen kautta

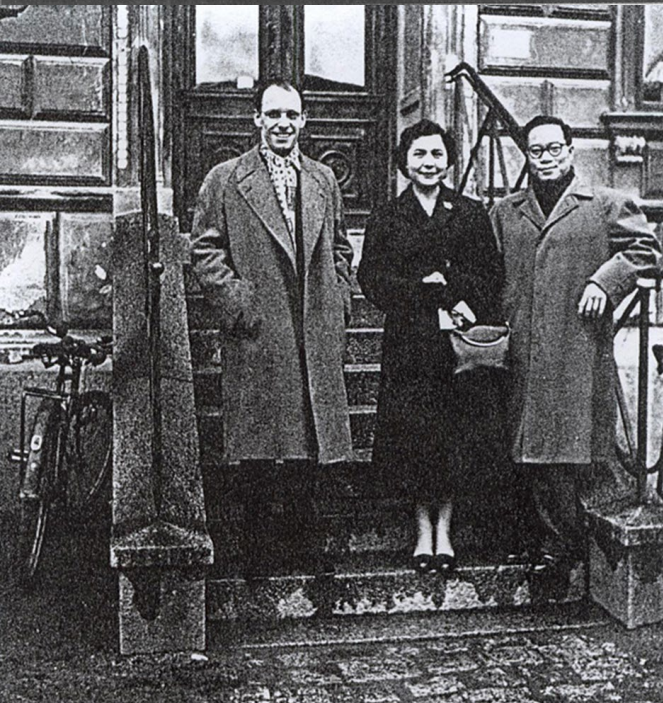
Mielisairauden käsitteeseen vieraantunut hulluuden kulttuurinen kokemus

”Se mitä kutsutaan mielisairaudeksi, ei ole muuta vieraantunutta hulluutta, joka vieraantunut psykologiaan, jonka se itse mahdollisti.”

Kuinka kulttuurimme tuli antamaan sairaudelle poikkeavuuden merkityksen ja sairaalle tämän ulossulkevan aseman?

Ja kuinka siitä huolimatta, yhteiskuntamme ilmaisee itseään noissa sairaalloisissa muodoissa, joissa se kieltäytyy tunnistamasta itseään?

”Psykologia ei onnistu koskaan kertomaan totuutta hulluudesta koska totuus psykiatriasta on hulluudella.”

Upsala 1955-1958

1955-1960 "kulttuurilähettiläänä"

1955-58 Upsalan yliopistossa

Ranskan opettajana ja pienen kulttuuri-instituutin
Maison de Francen johtajana

Valitti aluksi pimeyttä ja kylmyyttä

*"Minusta tuntuu, että talvella ihmisten ajatukset
jäätyvät täällä aivan kuin vedet" (Descartes)*

*"Olen 1900- luvun Descartes, kuolen tänne.
Onneksi sentään kuningatar Kristiina ei ole
maisemissa." (Foucault)*

Bibliotheca Walleriana

Kirurgi ja bibliofiili Erik Wallerin lahjoitus Upsalan yliopiston kirjastolle

Lääketieteen historiaa koskevan kokoelma 1500-luvulta 1900-luvun alkuun asti.

Väitös Upsalassa?

Sten Lindroth (1914 - 1980)

Liian hullu aihe ja hullu lähestymistapa

"En ole kirjoittamassa psykiatrisen tieteen kehittymisen historiaa, vaan pikemmin historiaa siitä sosiaalisesta, moraalisesta ja imaginaarisesta yhteydestä, jossa se on kehittynyt. Minusta tuntuu nimittäin, että aina viime vuosisadalle tai jopa nykyhetkeen asti hulluudesta ei ole ollut objektiivista tietoa, vaan ainoastaan tiettyjä moraalisia, sosiaalisia jne. määritelmiä." (10.8.1957)

Väitteli lopulta tieteenfilosofi Georges Canguilhemin ohjauksessa. "Älä muuta mitään, se on väitöskirja."

